

## مذاکرات گروه ۲+۳ در آلمانی پیرامون حل مناقشه قره باغ

سرویس آذربایجان/خبرگزاری آران

دکتر افشار سلیمانی

خبرگزاری آران &ndash; سرویس آذربایجان : در حاشیه نشست غیر رسمی وزاری خارجه سازمان امنیت و همکاری اروپا که در آلمانی پایتخت قبلی قزاقستان به ریاست طرف قزاقی وبا حضور نمایندگان ۶۵ کشور عضو برگزار شد ، وزرای خارجه روسیه(۱)،فرانسه (۲)و معاون وزیر خارجه آمریکا (۳) (کشورهای عضو این سازمان و اعضا گروه مینسک ) باتفاق وزرای خارجه آذربایجان(۴) وارمنستان(۵) نشستی را برگزار نمودند تا پیرامون حل و فصل مناقشه قره باغ مذاکرات خود را ادامه دهند شاید نتایجی نیز در پی داشته باشد.

برغم اینکه طرف آذری نسبت به ایجاد توافقی در زمینه حل مرحله مناقشه و تعیین زمان بازگرداندن شهرهای اشغال شده کلبر و لاچین قدری امیدوار بود و وزیر خارجه این کشور در مصاحبه مطبوعاتی خود درباکو که قبل از نشست آلمانی برگزار شده بود به این موضوع اشاره نموده بود،اما همانگونه که اینجانب به سهم خود در مقاله مربوط به سفر اخیر وزیر خارجه آمریکا به باکو خاطر نشان ساخته بودم ،مذاکرات آلمانی نتیجه ای بدنبال نداشت و وزیر خارجه آذربایجان شفاقتر و جزئی تر و دیپلماتهای عالیرتبه گروه مینسک تلویحا و بزبان دیپلماتیک از عدم نتیجه بخش بودن این مذاکرات سخن گفتند و طبق معمول همیشه برادامه مذاکرات وحل صلح آمیز مناقشه قره باغ براساس اصول تکرار شده قبلی (حفظ تمامیت ارضی ، عدم توسل به نیروی نظامی و حق تعیین سرنوشت برای ملتها )تاکید نمودند.

ذیلا ترجمه برخی اخبار مهم مربوط به این نشست را که از منابع خبری آذربایجان و برخی اخبار از رسانه های ایرانی و دیگر سایتهای خارجی تجمیع نموده ام فهمراه با ملاحظاتی که به ذهنم خطور می نماید و تحلیل مختصر ارائه می نمایم.

متن بیانات وزرای خارجه روسیه ،فرانسه ومعاون وزیرخارجه آمریکا :

روسای گروه مینسک نسبت به بیانیه اول اکتبر۲۰۰۹ آفینا صادق بوده و بمنظور نیل به حل صلح آمیز مناقشه قره باغ : طرفها را به حل مناقشه از طرق صلح آمیز و تنظیم آن براساس مفاد آخرین طرح هلسینکی از جمله:به روز نمودن ،حفظ تمامیت ارضی ، حقوق مساوی وحق تعیین سرنوشت ملتها دعوت میکنند. مولفین بیانات خاطر نشان می سازند که در ۱۰ ژوئن سال ۲۰۰۹ در آکویل ،۲۶ ژوئن ۲۰۱۰ در کانادا روسای جمهور روسای گروه مینسک در سخنان خود تاکید کرده اند که طرفها باید به حل مناقشه براساس آخرین مفاد هلسینکی و اصول مندرج در آن بصورت عادلانه و برای مدت طولانی نائل شوند.

وزیر خارجه فرانسه و معاون وزیر خارجه آمریکا مواضع رئیس جمهور ووزیر خارجه روسیه را در راستای نزدیک شدن مواضع طرفها عالی ارزیابی نمودند . وزرای خارجه فرانسه وروسیه ومعاون وزیر خارجه آمریکا گفتند که تلاشهای طرفهای مناقشه بمنظور قطع اختلافات نظری کافی نبود.

مقامات مذکور همچنین در قبال درگیرهای اخیر نیروهای نظامی آذربایجان وارمنستان بر عدم توسل به زور تاکید نموده و خاطر نشان نموده اند که اینگونه اقدامات بر روند صلح امیر حل مناقشه زیان وارد میکند.مقامهای سه کشور مذکور طرفا را به منظور نیل به اصول توافق و استمرار روند مذاکرات به برخورداری از روحیه سازش دعوت نمودند.

اهم اظهارات وزیر امور خارجه آذربایجان پس از برگزاری مذاکرات ۲+۳

علیرغم تلاش نمایندگان چهار کشور، متاسفانه وزیر خارجه ارمنستان با اعتراض به برخی مسائل ، امکان نداد تا بیانیه مشترک وزرای خارجه روسیه ،فرانسه ومعاون وزیر خارجه آمریکا و وزرای خارجه آذربایجان وارمنستان(سه +دو)(۶) در پایان نشست در حاشیه اجلاش غیر رسمی وزرای خارجه کشورهای عضو سازمان امنیت و همکاری اروپا در آلمانی صادرشودو به همین دلیل بیانیه سه کشور عضو ورتیس در گروه مینسک منعکس شد.موضوع اساسی این بود که ما سعی کردیم بیانیه مشترک گامی رو به جلو در حل مناقشه باشد.

همانگونه که می دانید درحاشیه نشست اخیر گروه ۸ در کانادا، روسای جمهور سه کشور عضو گروه مینسک (آمریکا ،فرانسه وروسیه ) طی بیانیه ای از دو کشور آذربایجان وارمنستان خواستند برای تنظیم حل مناقشه قره باغ به ۶ اصل اعلام شده قبلی یعنی :خروج نیروهای نظامی ارمنستان از مناطق اشغالی آذربایجان ،بازگشت آوارگان جنگی آذربایجان به زادگاههای خود،گشایش راه ارتباطی میان قره باغ کوهستانی وارمنستان از طریق یکی از مسیرهای لاچین &ndash;زنگیلان یا کلبر پایبند باشند. اگر ارمنستان در مرحله نخست نیروهای نظامی خود را از مناطق اشغالی عقب می کشید در آن صورت تمامی راهها و خطوط ارتباطی گشوده میشود. ما این شیوه را می پذیریم.و فکر می کنیم که اگر مناطق اشغالی آذربایجان آزاد شود ما آماده همکاری ومذاکره با همسایگان پیرامون حل هر مشکلی هستیم.ارمنستان همسایه ماست و ما مایلیم با همسایه خود روابط عادی داشته باشیم.وی افزود روسای گروه مینسک در ماه سپتامبر سالجاری به منطقه سفر خواهند کرد اما تاریخ دقیق آن هنوز مشخص نشده است.

هنگامی که مذاکرات جدیدی را آغاز می کنیم موارد توافق شده قبلی به کناری گذاشته می شود و مسائل دیگری مورد مذاکره قرار می گیرد. امن برآستی نسبت به اینکه طرف ارمنی واقعا در پی نیل به پیشرفت در تنظیم حل مناقشه قره باغ است تردید دارم. شخصا این تصور در من ایجاد شده که علیرغم اینکه ارمنستان اعلام میکند مایل به پیشرفت در مذاکرات است اما خواهان آن نیست و ایجاد در منطقه را نمی خواهد.

ارمنستان موضوعاتی را به میان می کشد که در حال حاضر پرداختن به آنها ممکن نیست. به عنوان مثال، رژیم حقوقی قره باغ را مطرح میکند. درحالیکه روسای گروه مینسک حل مرحله ای مناقشه را پیشنهاد می کنند. در مرحله نخست لازم است که مشکل ترین مسئله حل شود. و آن آزاد شدن اراضی اشغالی آذربایجان است. و تنها پس از آن است که می توان درخصوص روابط ملتهای دوکشور سخن گفت. آذربایجان در صورت تخلیه ۵ شهر اشغالی خود توسط ارمنستان آماده بازگشائی تمامی خطوط ارتباطی با ارمنستان است. متاسفانه این بار به این هدف نرسیدیم و هیچ نتیجه ای حاصل نشد، لیکن لازم است صبور باشیم و تلاش را ادامه دهیم. وی تاکید کرد تحویل گرفتن جنازه سرباز آذربایجانی از طرف ارمنی که در ۱۹ ژوئن به دست نیروهای ارمنی کشته شده است از طریق جمعیت هلال احمر در حال پیگیریست.

در حالیکه اینجانب همه دیدارهای روسای جمهوری آذربایجان و ارمنستان را (۶ دیدار تاکنون) مهم و واجب می دانم، همتای ارمنی من صرفا دیدار اخیر روسای جمهوری دوکشور در سنت پترزبورگ روسیه را مهم دانسته معتقد است که سایر دیدارها ی دو رئیس جمهور، بانفوذ و مهم نبوده است. وزیر خارجه ارمنستان مانع از درج عبارت مهم بودن همه دیدارهای روسای جمهور ارمنستان و آذربایجان در بیانیه سه کشور گروه مینسک در آلمانی شد.

سخنان کوتاه وزیر امور خارجه ارمنستان در برنامه تلویزیونی

سیاست مقامات آذربایجان در خصوص مناقشه قره باغ را، غیرسازنده و مانعی برای حل و فصل متوازن این مشکل منطقه ای ارزیابی می کنم. بخاطر همین موضع گیریهای آذربایجان ما موفق نشده ایم که در جریان ملاقات غیر رسمی وزاری امور خارجه سازمان امنیت و همکاری اروپا در آلماتی، بیانیه پنج جانبه در زمینه حل و فصل مناقشه قره باغ کوهستانی را به تصویب برسانیم. در عین حال، نشست آلماتی در مجموع نشستی مفید و نتیجه بخش بود.

بر اساس بیانیه مشترکی که از سوی وزیران امور خارجه روسیه، فرانسه و آمریکا (روسای مشترک گروه مینسک سازمان امنیت و همکاری اروپا) منتشر شده، میانجیگران بین المللی بار دیگر تاکید کرده اند که مناقشه قره باغ کوهستانی باید بر اساس سه اصل عدم استفاده از زور و توان نظامی، احترام به تمامیت ارضی کشورها و حق مردم منطقه برای اداره امور خویش حل و فصل گردد، در حالیکه مقامات آذربایجان تنها بر اصل احترام به تمامیت ارضی فکر می کنند. کشورهای میانجی در حل و فصل مناقشه قره باغ تاکید دارند که عوامل پیشنهاد شده به طرفین مناقشه یک هدف را دنبال می کند و تلاش برای جدا کردن برخی عوامل از سایر پیشنهادات نمی تواند به حل و فصل متوازی برای این مناقشه بیانجامد.

همانگونه که ملاحظه می شود وزرای خارجه دوکشور درگیر یکدیگر را به تلاش برای به نتیجه نرسیدن مذاکرات آلماتی متهم میکنند. این موضوعی است که همواره در طول دوده گذشته از مقامات دوکشور شاهد بوده ایم.

برخی از سخنان وزیر امور خارجه آذربایجان قبل از اجلاس آلماتی

برغم اینکه وزیر خارجه آذربایجان چندروز پیش از سفر به آلماتی در یک کنفرانس مطبوعاتی گفته بود: در آلماتی در خصوص زمان بازگرداندن شهرهای لاجین و کلبجر توسط ارمنستان به آذربایجان مذاکره خواهد شد. در این مورد مذاکره ای صورت نپذیرفت. و ی در این مصاحبه همچنین اشاره کرده بود که، ارمنستان در مذاکرات قبلی اعلام کرده بود که حاضر است ظرف ۱۰ سال کلبجر و لاجین را به آذربایجان بازگرداند اما آذربایجان تاکید می کرد ظرف یکسال این کار صورت گیرد. متعاقبا ما به بازگرداندن شدن این دو شهر در مدت ۵ سال رضایت داده ایم و این موضوع در اصول سند نوین مادرید درج شده است. اما به دلیل مواضع طرف ارمنی این موضوع به درازا کشیده می شود. روسیه هم پیشنهاداتی بمنظور پیشرفت بیشتر در تنظیم حل مناقشه دارد و در جهت نزدیک مواضع دو طرف تلاش میکند.

جملات کوتاه مقامات قزاقستان

رئیس جمهور قزاقستان (۷) در سخنان خود در مراسم افتتاحیه نشست با اشاره باینکه در دوره ریاست کشورش بر سازمان امنیت و همکاری اروپا در راستای حل مناقشاتی که به درازا کشیده شده فعالیت بیشتری صورت گرفته است و میان رهبران آذربایجان و ارمنستان دیدارهایی تنظیم و برگزار شده است. وی خاطرنشان ساخت که از تلاشهای همتای روسی (۸) خود در جهت تنظیم حل مناقشه قره باغ فعالانه حمایت می کند.

رئیس قزاقستانی سازمان امنیت و همکاری اروپا (۹) نشست وزرای خارجه گروه مینسک و آذربایجان و ارمنستان را پس از وقوع حوادث اخیر یک موفقیت بزرگ خواند و از برگزاری این نشست ابراز خوشحال نمود!!

بی فایده نخواهد بود اضافه نمایم که، در نشست وزرای خارجه سازمان امنیت و همکاری اروپا همه شرکت کنندگان بر اصول مندرج در آخرین مفاد بیانیه هلسینکی تاکید نموده و ریاست ریاست قزاقستان رابر این سازمان موفق و مثبت ارزیابی نمودند. ۳۵ وزیر خارجه، ۱۵ معاون وزیر خارجه کشورهای عضو در این اجلاس شرکت داشتند و بیش از ۱۵۰ نفر از نمایندگان رسانه های گروهی داخلی و خارجی این نشست را پوشش خبری دادند.

در این اجلاس به پیشنهاد قزاقستان در اکتبر سالجاری نشست سران کشورهای سازمان امنیت و همکاری اروپا در آستانه، پایتخت این کشور برگزار خواهد شد. تاریخ دقیق آن متعاقبا مشخص خواهد گردید. آخرین اجلاس سران این سازمان ۱۱

سال پیش در استانبول ترکیه برگزار شده بود.

واکنش وزیر امور خارجه ترکیه (۱۰)

در همین حال وزیر امور خارجه ترکیه گفت: آنکارا به هیچ کشوری پیشنهاد اعزام نیروهای حافظ صلح به قره باغ را پس از حل این مناقشه نداده است. وی اخبار منتشر شده مبنی بر ارائه پیشنهاد از سوی ترکیه در رابطه با ارسال نیروهای حافظ صلح به منطقه قره باغ کوهستانی پس از امضای توافقنامه صلح را دروغ دانست. وی نسبت به اجرای برنامه ایجاد سکوی ثبات و امنیت در قفقاز جهت حل مناقشات در منطقه، تاکید و خاطر نشان کرد، امتناع ایروان از شرکت در طرح ترکیه، تنها بر ارمنستان تاثیر منفی می گذارد. وی همچنین خبر منتشر شده در خصوص مذاکره برای بازگشایی مرز کشورش با ارمنستان را بی اساس دانست و گفت چنین موضوعی در دستور کار قرار ندارد. او افزود صرفا در چارچوب برگزاری مانور ناتو در منطقه با این کشور همکاری خواهند نمود. این مقام ترک پس از دیدار و مذاکره با همتای آذری خود گفت: وزیر خارجه آذربایجان در مورد مذاکرات ۲+۳ اطلاعات لازم را به من داد. ما نیز در انتظار نتیجه از نشست آلمانی بودیم!

لازم به ذکر است که، رئیس جمهور آذربایجان (۱۱) سه روز قبل از نشست آلمانی در جلسه هیئت وزیران در بخشی از سخنان خود بر پایبندی کشورش به اصول مادرید و حل مناقشه از طرق صلح آمیز و حفظ تمامیت ارضی آذربایجان و عدم مذاکره در خصوص جدائی قره باغ از آذربایجان و توسل به نیروی نظامی در صورت عدم حل صلح آمیز بحران قره باغ تاکید نموده بود. وی همچنین با اعلام اینکه بودجه نظامی کشورش برابر با کل بودجه ارمنستان است گفت: بیش از یک میلیارد دلار ودجه نظامی سالجاری این کشور است و در زمینه تجهیزات نظامی و تربیت نیروی نظامی قوی اقدامات شایسته ای انجام شده است.

از سوی دیگر یک هفته پیش از نشست آلمانی، معاون مجلس ملی آذربایجان (۱۲) در ۹مین نشست مجمع پارلمانی سازمان امنیت و همکاری اروپا در شهر اسلو پایتخت نروژ با ابراز تاسف شدید از اینکه تلاشهای گروه مینسک بمنظور حل مناقشه قره باغ هیچ نتیجه ای دربر نداشته، گفته بود برغم اینکه در این خصوص در سطوح و کشورهای مختلف بیشترین دیدارها و مذاکرات صورت می گیرد اما نتایج حاصله بسیار تلخ است.

وی از اینکه از سوی این سازمان، برخی از مناطق گرجستان (۱۳) و ملداوی (۱۴)، مناطق بدون نظارت خوانده شده و به مناطق اشغالی آذربایجان توجه نشده است از حاضرین سوال نمود که مگر قره باغ نیز بدون نظارت نیست؟ مگر در آنجا خرید و فروش غیر قانونی سلاح، انسان و مواد مخدر و جنایت صورت نمی گیرد؟ این مقام پارلمانی آذربایجان از ارمنستان نیز به دلیل عدم قبول اصول مادرید انتقاد کرد و رئیس مجمع پارلمانی سازمان و اعضای آن را مورد خطاب قرارداد و پرسید چرا این مجمع، اسنادی را که به روند حل مناقشه و پیشبرد مذاکرات کمک میکند به تصویب نمی رساند؟

این خانم نماینده که قره باغی الاصل نیز می باشد و از سوی آوارگان جنگ قره باغ و رانده شدگان از این منطقه به نمایندگی مجلس برای دومین دوره برگزیده شده است و قصد دارد در انتخابات دور بعدی پارلمانی این کشور که در ماه نوامبر سال جاری برگزار خواهد شد شرکت نماید، خاطر نشان ساخت که منتخبین، ۵ سال پیش از این در برابر من این وظیفه را گذاشته بودند که در جهت آزادی زادگاهشان از دست اشغالگران و بازگشت آنها به موطن اصلی خود تلاش نمایم، اما در شرایطی که چند ماه دیگر انتخابات پارلمانی در آذربایجان برگزار خواهد شد، من از مردمی که بعنوان نماینده انتخاب شده ام شرمندم و حرفی برای گفتن به مادر ۸۲ ساله ام که به امید بازگشت به زادگاه خود منتظر است ندارم.

وی در این سخنرانی به نکات دیگری نیز اشاره نمود که اهم آنها بشرح ذیل می باشد:

- پس از بیانیه اخیر روسای جمهور آمریکا، فرانسه و روسیه در کانادا امید ما برای حل مناقشه قره باغ براساس اصول نوین مادرید افزایش یافته است. (اما مذاکرات آلمانی به اذعان وزیر خارجه آذربایجان نشان داد که این امید واری بیهوده بوده است.)

- آذربایجان حتی اینگونه می اندیشد که بجای اندیشیدن روی اصول حساب نشده بهتر است بزودی وارد مرحله آماده سازی مقابله صلح شوند.

- از تلاش نمایندگان برخی دولتها برای کم صحبت کردن در مورد مناقشه قره باغ تعجب می کنم. باید بگویم که بطور کلی در رابطه با این موضوع تلاشی برای درج در اسناد صورت نمی گیرد.

- جناب میگریولی از سازمان و جناب لنمارکر در مورد گرجستان و ملداوی نظرشان بصورت شفاف مطرح میکنند. اما در هیچ جائی نمی خواهند آذربایجان را به یاد بیاورند.

با توجه باینکه عدم حل این مناقشه تهدیدی بزرگ در روند صلح در منطقه محسوب می شود از رهبران جدید مجمع پارلمانی سازمان امنیت و همکاری اروپا می خواهم که با تمامی مناقشات برخوردی مشابه و یکسان داشته باشند و از اسنادی که در روند مذاکرات تاثیر گذار است حمایت کنند.

در این اجلاس (اسلو) ۱ رئیس مجمع پارلمانی سازمان مذکور (۱۵) با تاکید بر اینکه مناقشه باید از طرق صلح آمیز براساس اصول استقلال کشورها و رعایت حقوق انسانی حل و فصل شود گفت: از دوطرف منتظر پاسخ های دقیق هستیم. او افزود آذربایجان نسبت هبه این موضع بسیار صمیمی بر خورد می کند، نسبت به مذاکرات صلح صادق بوده و با توجه به میزان توسعه یافتگی خود به کشوری نمونه در منطقه تبدیل شده است. یک نماینده مجلس ملی آذربایجان که همراه این هیئت بود (۱۶) اظهارات این مقام سازمان امنیت و همکاری اروپا را در طول ۵ سال گذشته بی نظیر دانست و آنرا برای کشورش

بسیار مهم ارزیابی کرد.

در همین حال یک نماینده مجلس ترکیه (۱۷) و عضو حزب مخالف دولت این کشور (حزب جمهوری خلق) همزمان با برگزاری نشست وزرای خارجه سازمان امنیت و همکاری اروپا در آلمانی گفت: از وزیر خارجه ترکیه این سوال را کرده است که در رابطه با لغو تحریم تسلیحاتی آذربایجان توسط سازمان امنیت و همکاری اروپا برغم اینکه آذربایجان مورد هجوم ارمنستان واقع شده، چه اقداماتی انجام داده است؟

برغم اینکه دبیر کل سازمان امنیت و همکاری اروپا (۱۸)، نشست ۳+۲ را بمنظور تقویت درک متقابل و کاهش اختلافات طرفها واجب دانسته و ابراز امیدواری کرده بود که این مذاکرات فواید زیادی داشته باشد، به اذعان وزیر خارجه آذربایجان هیچ نتیجه ای در پی نداشت.

همچنین برخلاف پیش بینی نماینده مجلس ملی و معاون حزب حاکم آذربایجان نوین، که گفته بود در خصوص تنظیم حل مناقشه قره باغ درجهت جدیت بیشتر امیدواری مشاهده می شود و نشست آلمانی بعنوان یک مرحله در حل مناقشه در اذهان باقی خواهد ماند، براساس گفته های رئیس دیپلماسی آذربایجان خاطرات تلخی از این گفتگوها به یاد خواهند ماند!

موضوع قابل تامل این است که برغم تاکید مقامات آذربایجانی بر حل سریع بحران قره باغ و آزادی اراضی این کشور از سوی نیروهای نظامی ارمنستان، پذیرش اینکه ارمنستان ظرف ۵ سال شهرهای کلبجر و لاجین را به آذربایجان تحویل دهد قابل تامل بوده می تواند بیانگر این موضوع باشد که مناقشه قره باغ در آینده نزدیک حل و فصل نخواهد شد. البته فرسایشی بودن حل این مناقشه دلایل دیگری نیز دارد که به جهات داخلی، منطقه ای و بین المللی این بحران مربوط می شود.

نکته ای که باید در خصوص رژیم حقوقی قره باغ و حق تعیین سرنوشت ملتها در ارتباط با قره باغ که توسط گروه مینسک مطرح میشود اشاره شود این است که جزئیات این موضوع مشخص نیست و دو طرف دیدگاههای متفاوتی نسبت به آن دارند. با توجه به اینکه اکثریت جمعیت قره باغ قبل از شروع جنگ از ارامنه بوده (۱۴۰۰۰۰ نفر) و اقلیت ۴۰ هزار نفری آن نیز از آذربایها بوده اند. در صورت برگزاری رفراندوم مورد نظر ارمنیها، قره باغ یا به ارمنستان ملحق میشود و یا استقلال می طلبد و این رویکرد از سوی باکو مردود است. آذربایجان معتقد است باید آذربایها ی قره باغ به آنجا بازگردند و خودمختاری در حد نهائی آن به قره باغ داده شود و تمامیت ارضی این کشور حفظ گردد. با توجه باینکه پس از استقلال آذربایجان از شوروی سابق، سازمان ملل متحد این کشور را با مرزهای شناخته شده آن پذیرفته و سایر کشورها نیز با همان موقعیت این کشور را شناسائی نموده اند، موضع باکو منطقی می باشد. اگر بنا شود که قره باغ مستقل شود یا به ارمنستان ملحق گردد، در آن صورت با توجه باینکه زمینه های تجزیه طلبی در کشورهای منطقه با شدت وحدت متفاوتی وجود دارد، می توان شاهد افزایش این موج گردید. (۱۹)

ارمنستان همچنین به این دلیل با حل مرحله ای بحران مخالفت میکند و گاه وبیگاه یکی به نعل و یکی به میخ می کوبد که در صورت تخلیه اراضی اشغالی آذربایجان و بازگشت آوارگان آذری به زادگاههای خود، آذربایها به منطقه قره باغ نزدیک تر می شوند و محتمل است که برای ارامنه قره باغ مشکلات امنیتی ایجاد نمایند و براساس این نگاه است که موضوع حضور نیروهای حافظ صلح پیرامون مناطق آزاد شده و در اشغال مانده از سوی ارمنیها مطرح می شود.

به هرتقدیر با نگرش به روند تحولات گذشته و اخیر، بنظر می رسد در آینده نزدیک مناقشه قره باغ حل و فصل نخواهد شد. آنچه که در این میان قابل تامل است این است که علیرغم اینکه ایران با دو کشور متخاصم دارای مرز می باشد و هرگونه تحرک در این منطقه بر امنیت ملی ایران تاثیر گذار است، هیچ نقشی در روند حل این بحران ندارد و صرفا ناظر تحولات و دیدارهای مقامات سایر کشورهای منطقه و فرا منطقه ایست؟! این درحالیست که ترکیه در همه مسائل منطقه قفقاز جنوبی و منطقه پیرامون خود جهان نقش فعالی ایفا می نماید. اگر بگوئیم که شعارش را تهران سر می دهد، اقدامش را آنکارا سخنی به گزاف نگفته ایم.

زیرنویسها:

۱- اسرگنی لاورف ۲- برنار کوشنر ۳- جیمز استاینبرگ ۴- المار محمدیاریف ۵- ادوارد نعلبندیان ۶- منظور سه کشور روسیه، فرانسه و آمریکا + دو کشور آذربایجان و ارمنستان است ۷- نور سلطان نظربایف ۸- دیمیتری مدودیف ۹- کانات ساعدابایف ۱۰- احمد داووداوغلو ۱۱- الهام علیف ۱۲- بهار مراداووا ۱۳- مناطقی که روسها مانع از حضور نیروهای گرجی شده اند ۱۴- منطقه دنیستر ۱۵- جائو سووار آش ۱۶- آزای قلیف ۱۷- اونور اویمان ۱۸- مارک برش دبریشامون

۱۹- بویژه در روسیه که با بحران داخلی جدی در مناطق مسلمان نشین خود روبروست و در رابطه با موضوع گرجستان رفتار متضادی از خود نشان داده است. یعنی از یک سو استقلال آبخازیا و اوستیای جنوبی را برسمیت شناخته و تمامیت ارضی این کشور را بخاطر مطامع خود در قفقاز نقض نموده و از سوی دیگر استقلال طلبان چچن را که حتی در ترکیب روسیه خواهان آن بودند در چند سال گذشته به خاک و خون کشیده است و اینک نیز رئیس جمهور روسیه گستاخانه و طلبکارانه در امور داخلی گرجستان دخالت نموده و می گوید تا زمانی که ساکاشویلی در راس قدرت در گرجستان باشد با این کشور مذاکره نخواهد کرد. این درحالیست که میخائیل ساکاشویلی با رای مردم این کشور رئیس جمهور شده و اخیرا نیز علیرغم فشارهای روسیه و مخالفین حزب وی در انتخابات شهرداریها و شورای شهر به پیروزی دست یافت.

پایان پیام.